

SISÄLLYSLUETTELO

1. ITÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUKSEN TOIMINTASTRATEGIA.....	2
2. ERI TOIMIALOILLE YHTEISET TAVOITTEET VUODELLE 2004.....	3
3. TOIMIALAKOHTAISET TAVOITTEET 2004.....	3
3.1. SIVISTYSOSASTO.....	3
3.2. SOSIAALI- JA TERVEYSOSASTO.....	7
3.3. POLIISIOSASTO	13
3.4. PELASTUSOSASTO.....	16
3.5. LIIKENNEOSASTO	17
3.6. KILPAILU- JA KULUTTAJAOSASTO	19
3.7. OIKEUSHALLINTO-OSASTO	23
3.8. YHTEISET PALVELUT (HALLINTO)	24
4. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA.....	28
5. SISÄINEN TARKASTUS.....	29
6. MAISTRAATTIEN KEHITTÄMINEN (LIITE 1).....	30
7. TALOUSARVIOEHDOTUS 2004 (LIITTEET A JA B).....	30
8. HANKINTASUUNNITELMAT 2004 (LIITTEET C, D, E JA F).....	30

1. Itä-Suomen lääninhallituksen toimintastrategia

Lääninhallituksen toiminta-ajatus

Itä-Suomen lääninhallitus on monialainen valtion alueellinen asiantuntijavirasto, joka toimii hajautettuna verkko-organisaationa Mikkelissä, Kuopiossa ja Joensuussa.

Lääninhallitus valvoo ja arvioi hyvinvointi-, sivistys-, turvallisuus- ja hallintopalvelujen laatua ja saatavuutta sekä tukee kuntien toimintaa asukkaiden parhaaksi.

Lääninhallitus edistää alueellista yhteistyötä valtionhallinnon, kuntien, maakunnallisten yhteisöjen ja elinkeinoelämän kanssa läänin olojen kehittämiseksi.

Lääninhallituksen menestystekijät

- asiakaslähtöisyys
- yhteistyöhenkisyys
- innovatiivisuus
- palvelujen laatu
- oikeudenmukaisuus
- tasa-arvo
- avoimuus

Lääninhallituksen visio

Itä-Suomen lääninhallitus on toimialojensa yhteistyötä edistävä alueellinen huippuasiantuntija, jonka tavoitteena on viihtyisä ja turvallinen Itä-Suomen lääni.

Lääninhallituksen toiminnan painoalueet

Lääninhallituksen toiminnassa on neljä painoaluetta. Lääninhallitus toimii erityisesti Itä-Suomen kehittämiseksi tietoyhteiskunnallisten valmiuksien, ympäristöterveydenhuollon ja kestäväen kehityksen periaatteiden, kuntien ja valtion yhteisten palvelujen laajentamisen sekä turvallisuuden puolesta. Lisäksi lääninhallitus toimii eduskunnan budjetissaan lääninhallituksille hyväksymillä painoalueilla.

Lääninhallituksen strategiset asiakkaat

- läänin asukkaat
- elinkeinoelämä
- julkishallinto
- kolmas sektori
- kansainväliset organisaatiot

2. Eri toimialoille yhteiset tavoitteet vuodelle 2004

Lääninhallitukset edistävät alueellista kehitystä ja varmistavat, että alueellinen ja seudullinen hyvinvointipolitiikka ja kansalaisten turvallisuus paranee. Tämän toteutumiseksi lääninhallitukset osallistuvat maakuntaohjelmien laadintaan, edistävät viranomaisten ja muiden toimijoiden verkostoituvaa yhteistyötä sekä poikkeusoloihin varatutumista.

Lääninhallitukset toimivat sosiaalisen turvallisuuden ja terveyden yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä syrjäytymisen vähentämiseksi. Eri viranomaisten yhteistyöllä, erityisesti edistäen valtion ja kuntien viranomaisten yhteistyötä tunnistetaan turvattomuutta aiheuttavia sosiaalisia ja taloudellisia tekijöitä ja puututaan niihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Lääninhallitukset tukevat erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Huumausaineiden saatavuutta ja käyttöä ehkäistään ja niistä aiheutuvia riskejä vähennetään ja painotetaan ennaltaehkäisevää päihde- ja huumetyötä. Nuorten ja riskiryhmien sosiaalisesti vahvistamiseksi ja osallisuuden tukemiseksi edistetään hallinnonalojen ja muiden toimijoiden, erityisesti kansalaisjärjestöjen välistä yhteistyötä.

Lääninhallitukset toimivat kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseksi alue- ja paikallistasolla. Ne seuraavat peruspalvelujen tarjontaa ja tarvetta läänin alueella. Ne arvioivat palveluverkkojen riittävyttä sekä yleisesti palvelujen saatavuutta sekä palvelujen ja markkinoiden toimivuutta.

3. Toimialakohtaiset tavoitteet

3.1. Sivistysosasto

Toimintaympäristön muutokset

Lääninhallinnon tehtävänä on seurata ja arvioida koulutuksen saatavuutta ja tasapuolista toteutumista läänin alueella ja sen perusteella arvioida koulutuskapasiteetin ja resurssien käyttöä.

Opetuslainsäädännön uudistus on tuonut mahdollisuuksia koulutuksen rakenteellisiin uudistuksiin. Lisäksi Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelman hankkeilla voidaan kehittää koulutusrakenteita. Ammatillisen koulutuksen säätely edellyttää alueellista yhteistyössä tehtävää koulutustarpeen ennakointia. Koulutuksen sisältöjen kehittämisessä painottuvat erityisesti alueen työ- ja elinkeinoelämän tarpeet. Oppilaitokset kehittävät avoimia oppimisympäristöjä ja tietoyhteiskuntaan verkottumista.

Julkisen talouden ongelmat ovat vaikuttaneet merkittävästi myös kuntien peruspalvelujen tuottamiseen. Peruskuntien koulusektorille asettamalla säästötavoitteilla on ollut vaikutuksensa koulupalvelujen määrään ja laatuun. Erityisesti heikommassa asemassa olevien lasten, nuorten ja

erityisryhmien tukipalveluista on tingitty. Tämä lisää tarvetta oppilaan oikeusturvan toteutumisen seurantaan ja peruspalvelujen arviointiin, minkä perusteella voidaan kiinnittää huomiota havaittuihin epäkohtiin ja myös pyrkiä etsimään niihin korjauksia.

Liikunnan merkitys väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä tunnustetaan laajasti. Toimenpiteillä vahvistetaan liikuntaedellytyksiä sekä kehitetään hallinnon ja kansalaistoiminnan yhteistyötä.

Nuorisotoimessa käynnistetään nuorisotyölain kokonaisuudistus sekä nuorisotyön tavoitteellisten peruspalvelujen määrittäminen. Toimialalla tuetaan nuorten kasvua aktiiviseksi kansalaisiksi, vahvistetaan nuorten sosiaalista hyvinvointia sekä vaikutetaan nuorten elinolojen kehittämiseen. Nuorten työpajatoiminta vakinaistetaan.

Kirjasto- ja tietopalvelujen järjestämistä kunnissa vaikeuttavat väestörakenteen muutokset, maaseudun autioituminen sekä kirjastojen niukat henkilöstöresurssit. Kuntien kirjastopalvelujen tason säilyttäminen, tason turvaaminen ja toiminnan kehittäminen edellyttävät kuntien ja seutukuntien välistä yhteistyötä. Nämä muutokset lisäävät entisestään informaatio-ohjauksen ja koulutuksen merkitystä.

Lääninhallituksen sivistysosaston tavoitteena on kansainvälisen toiminnan aktivointi, koordinointi ja laadullinen kehittäminen opetustoimessa. Laajentuvan Euroopan Unionin toimintapolitiikassa alueiden merkitys korostuu kansainvälisessä toiminnassa. Itä-Suomen rooli lähialueyhteistyössä korostuu Venäjän rajalääninä.

Opetusministeriön hallinnonalan rakennerahasto-ohjelmien sekä yhteisaloiteohjelmien alueellinen toimeenpano ja hankepäätösten teko, hankkeiden toteutuksen seuranta ja valvonta ja hyvien käytäntöjen levittäminen edellyttää lääninhallituksen sivistysosastolle pysyviä henkilöresursseja.

Tulostavoitteet 2004

Talousarviotavoitteet

Oppilaitosverkon ja ylläpitojärjestelmän kehittymistä, koulutuksen alueellista saavutettavuutta, tuloksellisuutta ja oppilaan oikeusturvan toteutumista seurataan ja arvioidaan. Erityistä huomiota kiinnitetään ammattitaitoisen työvoiman tuottamiseen ja koulutuksen jälkeiseen työllistymiseen.

Ammatillisen koulutustarpeen alueellista ennakointia toteutetaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa huomioon ottaen työelämän tarpeet sekä ikääntyvän väestön ja nuorten ikäluokkien koulutuskysyntä. Valtakunnallista yhteishakujärjestelmää toteutettaessa kiinnitetään erityistä huomiota neuvontapalveluihin.

Aikuisten koulutustason kohottamisohjelman kautta lääninhallituksella on aktiivinen rooli aikuisväestön lisäkoulutuksen toteuttamisessa. Lääninhallitus myöntää valtionavustukset ohjelman mukaiseen toimintaan.

Opetustoimen henkilöstökoulutusta toteutetaan tulossopimuksen mukaisesti huomioon ottaen seuraavat koulutuspoliittiset painopisteet:

- verkko-opiskelun edistäminen
- oppimisen perusteiden ja ainekohtaisten taitojen kehittäminen sekä yrittäjyyskasvatus
- opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen ja ohjauksen kehittäminen
- työssä oppiminen ja näyttöjen kehittäminen
- monikulttuurinen oppilaitos ja kulttuurikonfliktit sekä
- oppilaitosjohdon koulutus

Sivistyksellisten peruspalvelujen toteutumista arvioidaan sovittujen arviointikohteiden mukaisesti koulutuksen tasa-arvon näkökulmasta. Lääninhallitus tukee seuranta- ja arviointiohjauksen keinoin kansallisen koulutuspolitiikan alueellista toteutumista niin, että sivistykselliset peruspalvelut toteutuvat mahdollisimman tasa-arvoisesti läänin eri osissa.

Kuntien kirjasto- ja tietopalvelujen laatua ja saatavuutta sekä asiakkaille tarjolla olevia tietotekniikan käyttömahdollisuuksia seurataan. Digitaalisen aineiston tarjontaa ja käyttöä arvioidaan. Kirjastojen kulttuurista tehtävää ja yhteistyötä kunnan sisällä pidetään esillä. Kuntien ja seutukuntien välistä yhteistyötä edistetään. Henkilöstön ammattitaidon kehittymistä tuetaan informaatio-ohjauksen ja koulutuksen keinoin. Kirjastohenkilöstön osallistumista kansainvälisiin koulutustapahtumiin tuetaan.

Yhteistyössä kuntien ja kansalaisjärjestöjen kanssa tuetaan ja kehitetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa lainsäädännön pohjalta.

Lasten ja nuorten liikunta sekä terveyttä edistävä liikunta ovat painopisteitä liikuntatoimessa. Liikuntarakentamisessa tuetaan erityisesti lähiliikuntapaikkoja.

Nuorisotoimessa keskeistä on peruspalvelut säilyttävän ja rakentavan nuorisotyöorganisaation tukeminen painottaen perusnuorisotyötä kunnissa, ennaltaehkäisevää päihde- ja huumeuutia, nuorison tiedotus- ja neuvontapalveluja, nuorison osallisuushankkeita sekä nuorten työpajatoimintaa. Kuntien ja alueiden nuorisopolitiikkaa tuetaan mm. kehittämällä nuorten elinoloindikaattorein alueellista järjestelmää.

Liikunta ja nuorisotoimien alueilla osallistutaan kahdenväliseen kansainväliseen toimintaan erillisten yhteistyösopimusten mukaisesti.

Lääninhallitus toimii valtion alueviranomaisena EU:n rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä opetusministeriön hallinnonalalla. Alueellista yhteistyötä maakunnan liittojen ja työvoima- ja elinkeinokeskusten kanssa kehitetään ja tiivistetään.

Lääninhallitus toimii Interreg III A –yhteisöaloitehankkeiden toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä opetusministeriön hallinnonalalla, edistää Equal-hankkeiden alueellista valmistelua sekä antaa sitovan lausunnon Leader + koulutus- ja kulttuurihankkeissa. Toimitaan Cimon alueellisena yhteistyökumppanina ja toimijoiden verkottajana. Suomen lähialueiden edustajien kanssa järjestetään yhteisiä tapaamisia yhteistyön kehittämiseksi ja vakinaistamiseksi.

Muut tulostavoitteet

Lääninhallitus tarjoaa asiantuntevaa ja puolueetonta ohjausta oppilaitosten ja yleisten kirjastojen rakennusteknisessä suunnittelussa ja valtionapuun liittyvissä kysymyksissä.

Tuetaan kansalaisten, erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien, edellytyksiä tietoyhteiskuntataitojen saavuttamiseen toteuttamalla osaltaan Suomi-tietoyhteiskunnaksi - ohjelmaa.

Liikunta- ja nuorisotoimen sekä kulttuurin ja taiteen valtakunnalliset tavoitteet toteutetaan ja toimenpiteitä sovitetaan yhteen ja arvioidaan yhteistyössä alueellisten asiantuntijaverkostojen kanssa sekä kehitetään tietohuoltoa ja kansainvälistä yhteistyötä osana alueellisten ja kansainvälisten sivistys- ja kulttuuripalvelujen verkkoa.

Sivistysosaston painoalueet

- esiopetusjärjestelmän vakiinnuttaminen ja sen toteutumisen seuranta
- erityisopetuksen, oppilashuollon ja erityisryhmien opetuksen tilan arviointi ja mittareiden kehittäminen
- tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön kehittäminen ja työssä oppiminen
- nuorten elinolojen ja elämänhallinnan edellytysten parantaminen yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa
- liikuntaedellytysten parantamisella edistetään väestön hyvinvointia ja terveyttä
- koulutuksen, tieteen ja kulttuurin tietoyhteiskuntakehityksen edistäminen mm. sisältötuotantohankkeilla
- peruspalvelujen toteutumisen arviointi, myös läänien välisenä yhteistyönä

- Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelman sekä Interreg III A –yhteisöaloite-ohjelmien toimeenpano ja seuranta sivistystoimessa
- kansainvälisen toiminnan aktivointi, koordinointi ja laadullinen kehittäminen koko toimen alueella
- kulttuuriperinnön säilyttämisen edistäminen
- koulutustarpeen alueellinen ennakointi huomioon ottaen työelämän tarpeet sekä ikääntyvän väestön ja nuorten ikäluokkien koulutuskysyntä
- eurooppalaisen työllisyysstrategian ja työllisyysuunnitelman tunnetuksi tekeminen alue- ja paikallistasolla
- kuntien välisen yhteistyön edistäminen kirjasto- ja tietopalvelujen järjestämisessä

Lääninhallitusten ja alueellisten taidetoimikuntien sekä niiden henkilöstön yhteistoiminnan tavoitteena on alueellisen kulttuuritoimen kehittäminen käyttäen apuna mm. Tilastokeskuksen vuonna 2003 tekemää kulttuuritoimen selvitystyötä.

3.2. Sosiaali- ja terveysosasto

Toimintaympäristön muutokset

Väestö

Väestön odotettavissa olevan eliniän pitenemisen ja terveydentilan keskimääräisen kohenemisen seurauksena hyvin iäkkäiden määrää kasvaa pidemmällä aikavälillä selvästi.

Mikäli voimakas maan sisäinen muuttoliike jatkuu, väestö keskittyy voimakkaasti kasvualueille ja erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa ikärakenne muuttuu erittäin vanhuspainotteiseksi. Itä-Suomen Väestön vanhetessa on erityistä huomiota kiinnitettävä sellaisten ikäihmisten hyvinvointiin, jotka asuvat yksin tai iäkkään puolison hoitamina. Myös dementoituneiden ja muiden paljon apua tarvitsevien ikäihmisten hoitoon ja huolenpitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Itä-Suomen läänissä asuu Tilastokeskuksen arvion mukaan vuonna 2010 yli 65-vuotiaita 112 500 asukasta, mikä on lähes 19 % koko asukasmäärästä. Yli 75-vuotiaiden osuuden arvioidaan nousevan yli 10 %:iin väestöstä. Esimerkiksi heikoimman vanhushuoltosuhteen alueella, Pielisen Karjalan seutukunnassa asuisi Tilastokeskuksen laskelman mukaan vuonna 2030 enemmän eläkeikäisiä kuin työkäisiä.

Ikääntymisen ohella pysyvän tai pitkäaikaisen työttömyyden johdosta osaa lapsiperheitä ja nuoria kohtaa joko taloudellinen tai sosiaalinen syrjäytyminen.

Tämä aiheuttaa paineita sosiaali- ja terveydenhuoltoon huume- ja alkoholi-ongelmien, lasten kouluvaikeuksien ja lastensuojeluongelmien ja mielenterveysongelmien alueilla. Mikäli terveydenhuollon lääkäripula entisestään kärjistyy, se aiheuttaa jatkuvasti terveydenhuollon palveluja tarvitsevan väestön osalta kasvavia terveydenhuollon palvelujen saatavuusongelmia.

Talous

Maan sisäinen muuttoliike aiheuttaa Itä-Suomessa, joka on muuttotappioaluetta, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rakenteisiin ja rahoitukseen kohdistuvia paineita. Vaikka valtionosuuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon tullaankin hallitusohjelman mukaisesti tulossuunnitelmakaudella vuosittain lisäämään, on tärkeää, että valtio ja kunnat arvioivat yhteistyössä jatkuvasti palvelutarpeen kehitystä.

Kuntien taloudelliset erot ovat kasvaneet ja vaarana on, että se johtaa suuriin eroihin palvelujen saatavuudessa eri kunnissa. Seutukunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja väestöpohjaltaan riittävän isot palelukokonaisuudet saattavat estää erityispalveluiden saatavuuden heikkenemisen.

Ongelmana Itä-Suomessa on edelleen suuri pitkäaikaistyöttömien määrä. Pätkätyöt ja epätyypilliset työsuhteet näyttävät lisääntyvän. Tuloerot ovat edelleen kasvaneet. Työelämän ja työtehtävien toistuvat muutokset koetaan usein raskaiksi. ja työssä jaksamiseen on löydettävä uusia ratkaisuja mm. valtakunnallisten työhyvinvointihankkeiden avulla.

Terveys- ja hyvinvointi

Väestön terveydentila on kohentunut viime vuosikymmeninä ja sen odotetaan edelleen kohentuvan. Eri väestöryhmien väliset erot terveydentilassa ovat säilyneet kuitenkin suhteellisen suurina ja syrjäytyminen sekä työttömyys kasvattaa näitä eroja. Erityisesti ollaan huolestuneita keski-ikäisten miesten terveydentilan heikkenemisestä, aikuisdiabeteksen lisääntymisestä, mielenterveydellisten ongelmien kasvusta sekä alkoholin liikakäytöstä johtuvasta työkyvyttömyydestä. Elämänhallinnan ja ihmissuhteiden vaikeuksia ilmentävät humalahakuinen alkoholin käyttö, kasvava huumeongelma ja näistä seuraava väkivaltainen tai rikollinen käyttäytyminen.

Monessa läänin kunnissa on ollut vaikeuksia saada lääkäreitä terveyskeskuksen virkoihin. Tehtäviä on jouduttu hoitamaan mm. ostamalla lääkärin palveluja ns. reppufirmoilta, mikä haittaa hoidon kokonaisvaltaisuutta ja jatkuvuutta. sekä vaikeuttaa ehkäisevän terveydenhuollon työtavan toteuttamista kunnissa. Sosiaalityöntekijöitä on myös ollut vaikea löytää kunnallisiin virkoihin samalla kun sosiaalityön paineet entisestään kunnissa kasvavat. Myös muista henkilöstöryhmistä voi tulla pulaa suurten ikäluokkien alkaessa tulla eläkeikään jo muutaman vuoden kuluttua.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen monituottajuus on lisääntynyt ja erityisesti tuottaminen yksityissektorin toimesta lisääntyy. Kunnilla on kuitenkin vaikeuksia palvelujen kokonaistaloudellisessa kilpailuttamisessa, mikä heikentää palvelujen hinta-laatusuhdetta. Toisaalta yksityinen ja kolmas sektori ovat olleet hyviä julkisten palvelujen täydentäjiä ja kumppaneita.

Sosiaali- ja terveysosaston painopistealueet 2004-2008

- Terveys 2015-ohjelman toimeenpano ja ehkäisevän terveydenhuollon edistäminen
- Kansallisen alkoholiohjelman, terveysprojektin ja sosiaalialan ohjelmien toimeenpano
- Maakunnallisen hyvinvoinnin edistäminen ja monituottajuus
- Ympäristöterveydenhuollon hankkeiden toimeenpano
- Työterveyshuolto ja työelämän vetovoiman lisääminen
- Vanhusten toimintakyvyn tukeminen
- Syrjäytymisen ehkäisy ja erityisryhmien palvelujen saatavuus
- Eläinlääkäritoiminnan ja elintarve- sekä tuoteturvallisuuden edistäminen

Tulostavoitteet ja toimenpiteet vuonna 2004

Sosiaali- ja terveystoimi

Terveys 2015 ohjelman täytäntöönpano ja ehkäisevän terveydenhuollon edistäminen

Lääninhallitukset tukevat ja edistävät terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin toteutumista sekä sosiaalisten ongelmien ja syrjäytymisen ehkäisyä alueellaan. Tavoitetta toteutetaan sekä lakisääteisen ohjaus- ja valvontatehtävän että erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Keskeisenä tavoitteena on se, että kansalaisten yhdenvertaisuus sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjinä toteutuu. Kehittämishankkeilla tuetaan Terveys 2015 –kansanterveysohjelman tavoitteita ja syrjäytymisen torjuntaa.

Terveyden edistämisen määrärahoilla tuetaan edelleen kuntien hyvinvointipoliittisten ohjelmien laadintaa osana lääninhallituksen hyvinvointipoliittisen neuvottelukunnan työtä. Neuvottelukunnan toimesta järjestetään myös seutukunnallisia hyvinvointipoliittikkaa käsitteleviä työkokouksia läänin kaikissa maakunnissa. Keskeisiä yhteistyökumppaneina ovat maakuntien liitot, työvoima- ja elinkeinokeskukset, alueen yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset, kunnat ja kuntayhtymät sekä järjestöt.

Terveyden edistämisen määräraha kohdennetaan kuntien toimintamallein tukemiseen, lasten ja nuorten terveyden edistämiseen, päihteiden käytön ehkäisemiseen ja terveyttä edistävään liikuntaan. Lääninhallitus tukee erityisesti lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä syrjäytymisen ehkäisyä. Tavoitteeseen pyritään jatkamalla äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden ja sosiaalityön sisällön ja menetelmien kehittämistä esimerkiksi perheneuvolatyötä kehittämällä. Varhaisen vuorovaikutuksen ja

vanhempien voimavarojen tukemista neuvolatyön tiimeissä jatketaan valtakunnallisten kouluterveydenhuollon laatusuositusten pohjalta.

Kansallisen alkoholiohjelman, terveystoiminnan ja sosiaalialan ohjelmien toimeenpano

Kuntien monisektoriaalista vastuuta nuorten päihdeongelmien ehkäisyssä edistetään mm. valtakunnallisen Pava-hankkeen avulla. Luodaan lisäksi alkoholiohjelmia tukevaa toimintaa informaatio-, koulutus- ja yhteistyöverkoston avulla. Lääninhallitus tukee läänin alueella toimivia huumeiden vastaisia ja muita ehkäisevän päihdetyön ja päihdehuollon hankkeita. Lääninhallitus tukee kuntia ja muita toimijoita edistämällä päihdepalvelujen laatusuositusten, toimintaohjelmien ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Alkoholijuomien anniskelu- ja vähittäismyyntilupahallinnon siirtymiseen kokonaan lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston päätettäväksi varaudutaan. Siirtoon on varauduttu myös valtionbudjetissa. Lääninhallitus tukee edelleen alkoholijuomien anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkojen omavalvontasuunnitelmien laatimista ja toteuttamista. Alkoholien käytöstä aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja pyritään ehkäisemään painottamalla tarkastuskäynnit alkoholivaltaisiin ja häiriöalttiin sekä nuorison suosimiin paikkoihin.

Lääninhallitusten erityisiä painoalueita ovat sosiaali- ja terveydenhuollon etu- ja jälkikäteisvalvonta sekä vuonna 2003 alkaneen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankejärjestelmän toimeenpano.

Kansallisen terveystoiminnan edelleen turvaamiseksi edistetään hyvin toimivia alueellisia ja seutukunnallisia terveyspalveluja yhdessä kuntien ja kuntayhtymien kanssa, edistetään hyvien tulosten levittämistä yhteistyössä alueellisten koordinaattorien kanssa ja osallistutaan valtionapuhankkeiden hallintoihin päättäjinä, valvojina ja asiantuntijoina. Yhteistyössä ministeriön ja Kuntaliiton kanssa järjestetään alueellisia koulutustilaisuuksia ja työkokouksia.

Kansallisen sosiaalialan kehittämishankkeiden avulla edistetään hyvien työkäytäntöjen leviämistä läänin eri kuntiin, ja ollaan tiiviissä yhteistyössä sosiaalialan osaamiskeskusten ja kuntien kanssa mielekkäiden, tarpeellisten ja seutukunnallisesti tarpeellisten hankkeiden käynnistymiseksi. Seutukehittäjien verkostoa kehitetään ja tuetaan.

Maakunnallisen hyvinvoinnin edistäminen ja monituottajuus

Lääninhallitus antaa tarvittaessa asiantuntijalausuntoja muille aluehallintoviranomaisille sekä osoittaa lääninhallituksen edustajat erilaisiin alueellisiin työryhmiin. Lääninhallitus pyytää vastavuoroisesti muiden aluehallintoviranomaisten edustajia omiin työryhmiinsä. Erityisenä haasteena on yhteistyön syventäminen maakunnallisten liittojen kanssa ja osallistuminen maakunnalliseen hyvinvointiklusterityöhön. Aluekehityslain voimaantultua ollaan tiivistä mukana maakuntaliittojen ohjelmien ja toteuttamissuunnitelmien valmistelussa. Valmistaudutaan EU-hankkeiden hallinnoinnin siirtoon

ministeriöltä sosiaali- ja terveysosastoille ja arvioidaan siirtoa koskeva lisäresurssitarve.

Lääninhallitus tukee kuntien ja sairaanhoitopiirien välistä yhteistyötä terveydenhuollon alueellisten poikkeusoloihin varautumissuunnitelmien päivityksessä uuden valmiusoppaan linjoja noudattaen. Alueellisen hätäkeskusorganisaation käynnistyessä lääninhallitus toimii yhteistyön tukijana sairaanhoitopiirien ja alueellisten hätäkeskusten välillä sekä Virveyshenkilöiden kautta.

Tietoteknologian ja telematiikan kehittyminen antaa hyviä välineitä sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonsaantiin ja -välitykseen sekä tietojen käsittelyyn. Etenevä bioteknologia, uudet laitteistot ja lääkkeet mahdollistavat terveydenhuollon järjestämisen entistä tehokkaammin. Samoin ikäihmisten toimintakykyä edistetään tukemalla apuvälineteknologiaan liittyviä maakunnallisia hankkeita ja innovaatioita. Hyödyntämällä tietoteknologiaa oikein voidaan palvelujen tasavertaisia käyttömahdollisuuksia, laatua ja saatavuutta parantaa. Uuden teknologia käyttöönotto luo uusia mahdollisuuksia myös hoitomenetelmissä.

Tavoitteena on lisätä valvontakäyntejä sekä kunnissa että yksityisissä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa yksiköissä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjien kantelut ovat edelleen tärkeä laillisuusvalvonnan muoto. Kunnallisten sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonnan tarve näyttää kasvavan sen vuoksi, että monissa kunnissa voimavarat ovat niukat kasvaviin palvelutarpeisiin nähden. Yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottava yritystoiminta lisääntyy ja kuntia valmennetaan palvelujen hankintaan liittyvässä kilpailuttamisessa ja hankinnoissa. Lääninhallitus on mukana yksityisen terveydenhuollon lakiuudistuksen valmistelussa ja toimeenpanossa sekä yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon rekisterin laadintatyössä.

Ympäristöterveydenhuollon hankkeiden toimeenpano

Ympäristöterveydenhuollossa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että kunnat suorittavat vastuullaan olevaa valvontaa riittävästi ja tasapuolisesti. Talous- ja uimaveden laatua seurataan valvontatulosten avulla ja toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti pienten vettä toimittavien laitosten valvontaohjelmien tason kartoittamiseen. Tupakkavalvontaa jatketaan. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn sisältyvää ihmisiin kohdistuvien terveysvaikutusten arviointia tehostetaan järjestämällä asiasta koulutusta. Valvonnan laatua ja riittävyttä arvioidaan kuntakäynneillä ja työkokouksissa toimintakertomustietojen ja tulossopimuksissa olevien erillishankkeiden tulosten perusteella. Valvonnan tasapuolisuutta arvioidaan myös lääninhallitukselle tulleiden valitusten ja kanteluiden avulla.

Työterveyshuolto ja työelämän vetovoiman lisääminen

Lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto on mukana valtakunnallisen Veto-ohjelman toimeenpanossa tuoden mukanaan alueellista ja ohjauksellista näkökulmaa. Veto-ohjelmalla edistetään sosiaali- ja terveydenhuollon

työntekijöiden jaksamista ja hyvinvointia ja tätä kautta estetään työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä ja pidennetään työikää. Työterveyshuollon kehittämiseksi ollaan mukana kouluttajina, valvojina ja lupamenettelyviranomaisina sekä edistämässä työterveyspalvelujen saatavuutta ja tukemalla seutukunnallisten työterveyshuollon palvelujen syntymistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman jaksamiseen kiinnitetään huomiota järjestämällä tätä koskevaa koulutusta, tukemalla hankkeita ja edistämällä yhteistyötä palvelujen tuottajien ja koulutuslaitosten välillä.

Vanhusten toimintakyvyn tukeminen

Vanhusten oman liikuntakyvyn ja omatoimisuuden edistäminen on erityisen tärkeää, jotta laitoshoidon tarve ei iäkkäiden määrän kasvaessa uudelleen nousisi kasvuun. Omaishoidon tukeminen on tärkeää myös kunnallisena tukipalveluna ja omaishoitajien jaksamista tulee tukea. Lääninhallitus järjestää näitä asioita koskevaa koulutusta, tukee näitä asioita korostavia sisällöllisiä hankkeita ja tukee vanhusten laatusuosituksen käyttöönottoa. Päättyneen IkäLaatu-projektin raportin avulla levitetään projektin onnistuneita tuloksia.

Lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto tukee ikääntyvien ihmisten terveyden edistämistä erityisesti vanhusten liikuntaa edistämällä yhteistyössä lääninhallituksen sivistysosaston ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhtenä menetelmänä käytetään valmistuvia terveyslääkärin laatusuosituksia.

Syrjäytymisen ehkäisy ja erityisryhmien palvelujen saatavuus

Lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto yhteistyössä sivistysosaston kanssa kehittää tukitoimia koulutuksellisen eriarvoisuuden vähentämiseksi. Työikäisten syrjäytymistä pyritään estämään mm. kehittämällä palveluita, joiden ansiosta työttömällä ja erilaisissa epätyypillisissä työsuhteissa ja työpaikoissa olevilla on samat mahdollisuudet saada terveyspalveluita kuin muilla.

Paneudutaan sosiaalihuollon erityispalvelujen (lastensuojelu-, päihdehuolto- ja vammaishuolto) saatavuuteen mm. tukemalla seudullisten palvelujen syntymistä sosiaalialan kehittämishankkeiden avulla. Sosiaali- ja terveysosasto on mukana Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskustuksessa, jota kautta edistetään lasten ja nuorten seudullisten palvelujen kehittämistä eri maakunnissa. Lasten ja nuorten sosiaalipalvelujen saatavuutta arvioidaan osana peruspalvelujen arviointia.

Sosiaalisen yritystoiminnan lainsäädännön toteutuessa sosiaali- ja terveysosasto järjestää sitä koskevaa koulutusta kunnille, järjestöille ja osuuskunnille. Kuntouttava työtoiminnan toimeenpanoa pidetään esillä kanssakäymisessä viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa ja kuntoutuksen asiakasyhteistyötä toteutetaan annetun uuden lain mukaisesti. Vankilasta vapautuvien vankien sekä nuorten ja pitkäaikaistyöttömien asemaa kehitetään työryhmä-, työkokous- ja yhteistyökontaktien kautta viranomaisten

kanssa. Kuntia tuetaan eri tavoin väestön mielenterveyden hoidossa ja ehkäisevässä mielenterveystyössä. Erityisesti lasten ja nuorten parissa tapahtuva työ ja laatusuositusten soveltaminen tässä työssä ovat etusijalla.

Vammaishuollossa edistetään palveluasumisen ja apuvälinepalvelujen laatusuositusten käyttöönottoa.

Eläinlääkintä

Tarttuvien eläintautien osalta jatketaan kunnaneläinlääkäreiden ja valmiuseläinlääkäreiden koulutusta. Nautojen raatojen keräilyn kattaessa koko Itä-Suomen läänin huolehditaan erityisesti eläinten sivutuotteiden hävittämisestä säännösten mukaisesti. Eläinlääkkeiden väärinkäyttöön puututaan välittömästi ja eläinlääkäreiden lääkekirjanpitojen tarkastuksia jatketaan. Virkaeläinlääkäreiden työkokouksissa selvitetään ja varmistetaan kunnallisten eläinlääkintäpalvelujen saanti.

Eläinsuojeluvalvontaviranomaisten koulutusta tehostetaan yhteisissä koulutustilaisuuksissa.

Kuntakäynneillä selvitetään ympäristöterveydenhuollon laajemman yhteistyön mahdollisuudet.

Elintarvikevalvonta

Kuntien elintarvikevalvontaa ja –tarkastusta arvioidaan ja tehostetaan kehittämällä edelleen kuntien yhteistyötä. Lääninhallitus on tukemassa läänin alueella toteutettavia kuntien välisiä yhteistyökokeiluja sekä tekee kuntakäyntejä yhdessä Elintarvikeviraston kanssa. Lääninhallitus jatkaa kuntien elintarvikevalvonnan laatujärjestelmien kehittämistä yhdessä Elintarvikeviraston kanssa. Lääninhallitus tekee kuntien elintarvikevalvonnan vaatimustenmukaisuuden arviointeja. Lääninhallituksen edustaja on mukana työryhmässä, jossa kehitetään menetelmiä kuntien elintarvikevalvonnan vaatimustenmukaisuusarviointia varten.

Alueellisesti merkittävien peruselintarvikkeiden kokonaislaatua valvotaan ”pelloilta pöytään” -periaatteen mukaan. Tavoitteen toteutumiseksi kehitetään valvontahenkilöstön ammattitaitoa ja varmistetaan kuluttajien riittävä tiedonsaanti. Lääninhallitus valmistelee yhdessä Elintarvikeviraston ja kuntien kanssa suunnitelman alueellisesti merkittävien peruselintarvikkeiden elintarvikeketjun valvontaa varten.

Vuoden 2006 alussa tulee voimaan useita, elintarvikevalvontaa koskevia lainuudistuksia. Lääninhallitus ohjaa kuntia varautumaan lainuudistusten edellyttämiin muutoksiin.

Tuoteturvallisuusvalvonta

Tuoteturvallisuusvalvonnan tason arviointia jatketaan yhdessä Kuluttajaviraston kanssa. Lääninhallitus ohjaa kuntia tuoteturvallisuusvalvonnan seudullisessa järjestämisessä osana muuta

ympäristöterveydenhuolto. Seurataan tuoteturvallisuuslain uudistuksen toteutumista sekä lisätään kuluttajapalvelujen turvallisuuden tasoa toteuttamalla valvontaprojekteja yhteistyössä kuntien kanssa.

3.3. Poliisiosasto

Toimintaympäristön muutokset

Viro liittyy Euroopan Unioniin ja alkoholin hinta laskee keväällä 2004. Lisääntyvän kulutuksen takia juopumuspidätysten ja väkivaltarikollisuuden määrän ennustetaan kasvavan. Toisaalta laskeva hinta saattaa vähentää itärajan kunnissa tapahtuvaa laitonta viinan myyntiä.

Järjestyslain voimaantulo yhtenäistää lainsäädäntöä ja lisää ihmisten kiinnostusta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden suhteen. Lääninjohdon on mahdollista valvoa käytäntöjä eri kunnissa, kun lainsäädäntö on sama kaikkialla. Kansalaisnäkökulma korostuu tässä asiassa.

Perheväkivaltaa koskevaan lainsäädäntöön on tulossa muutos, joka mahdollistaa myös perheen sisäisen lähestymiskiellon. Uuden työkalun käyttöönottoon liittyvä koulutus- ja valvontavastuu koskettaa lääninjohtoa.

Poliisin toiminnallista valmiutta parannetaan ja tehostetaan kokoamalla toimintoja yhteen yhteistoiminnan avulla.

Toiminnan painopistealueet

1. Ennalta estävä toiminta
2. Hälytystoiminta
3. Rikostutkinta
4. Henkilöstö

Tavoitteet ja toimintalinjat vuosille 2003 - 2004

1. Ennalta estävä toiminta

Tavoite

Väkivaltarikollisuuden vähentäminen Itä-Suomen läänissä

Toimintalinjat

Vaikutetaan poliisin keinoin, yhteistyössä mm. lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston kanssa, päihteiden, erityisesti alkoholin, yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheuttaminen uhkien torjumiseen.

Tavoiteltu tulos

Yleisten paikkojen järjestys ja turvallisuus paranee

Poliisin hälytys- ja tutkintatehtävien määrä kääntyy laskuun

Niiden väkivaltarikosten määrä, joissa alkoholi on mukana, laskee

Arvioinnissa käytettävät mittarit
Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä ja suhde
valtakunnalliseen keskiarvoon
Ravintolapahoinpitelyiden¹ määrä
Juopumuspidätysten määrä

2. Hälytystoiminta

Tavoite
Yhteistoiminnan kehittäminen ja lisääminen
Hyvä yhteistyö Hätäkeskuslaitoksen kanssa

Toimintalinjat

Lääniin muodostetaan 3-7 paikallispoliisin yhteistoiminta-alueita.
Yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä sovitaan kihlakuntaakohtaiset
tarpeet ja mahdollisuudet huomioiden.
Kenttätoiminta tuottaa tietoa hälytystoiminnan parantamis- ja
kehittämiskohteista läänin hätäkeskusyhteistyöverkostoon sekä maakuntien
hätäkeskusten yhteistyöryhmiin.

Tavoiteltu tulos

Varmistetaan hälytysvalmiuden säilyminen.
Hätäkeskuspäivystäjillä ja poliisin kenttäjohtajilla sekä partiomiehillä on
yhteinen näkemys toiminnan tavoitteista ja hyvästä palvelusta.

Arvioinnissa käytettävät mittarit
Keskimääräinen toimintavalmiusaika
Keskimääräiset hälytystehtävien ajoajat

3. Tutkinta

Tavoitteet

Paikallispoliisin peruserikostutkinta suoritetaan hyvin.
Huumausaineiden katuvalvonnan tehostamiseksi vuosina 2001- 2002 luotua
toimintamallia sovelletaan edelleen vähintään entisessä laajuudessaan.

Toimintalinjat

Erityistä huomiota kiinnitetään rikostutkinnan perusjärjestelmäkirjausten
oikeaan ja kattavaan suorittamiseen.
Painotetaan tekijäkeskeisyyttä sekä selvittävässä vaiheessa että itse tutkinnan
aikana.
Huumausaineiden katuvalvontaan panostetaan yhteistoiminnassa liikkuvan
poliisin Itä-Suomen osaston kanssa erityisesti Kuopiossa, Joensuussa,
Mikkelissä, Iisalmissa, Savonlinnassa ja Varkaudessa.

¹ Anniskelupaikoissa tai niiden välittömässä läheisyydessä tapahtuvat pahoinpitelyrikokset

Tavoiteltu tulos

Päivittäisrikosten määrä laskee ja niiden selvitystaso paranee.

Huume- ja järjestäytyneen rikollisuuden määrä ei kasva Itä-Suomen läänissä

Arvioinnissa käytettävät mittarit

Poliisin tietoon tulleiden omaisuus- ja henkeen sekä terveyteen

kohdistuneiden rikosten määrä

Poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten määrä

Huumausainetakavarikkojen määrä

4. Henkilöstö

Tavoite

Työhönsä motivoitunut, työkykyinen ja ammattitaitoinen henkilöstö

Toimintalinjat

Itä-Suomen poliisin työhyvinvointihanketta, Navigare 2002-2004, jatketaan suunnitelman mukaisesti. Hankkeen etenemistä seurataan ja ohjataan poliisin läänin yhteistoimintatoimikunnassa ja sen tuloksia arvioidaan vuosiraportissa.

Tavoiteltu tulos

Stressi ja uupumus vähenee.

Sairastamisen ja ennaikaisen eläköitymisen määrää laskee.

Työterveyshuollon kustannukset alenevat

Esimiesvalmiudet vahvistuvat.

Arvioinnissa käytettävät mittarit

Sairaspoissaolojen laatu ja määrä

Ennenaikaisesti eläköityjien määrä

Navigarepalvelujen käyttäjien määrä

Henkilöstöbarometri 2004

3.4. Pelastusosasto

Toimintaympäristön muutokset

Väestö ikääntyy ja keskittyy lisääntyvässä määrin maakuntakeskuksiin ja niiden ympäristöön. Tämä vaikuttaa myös pelastustoimen palvelujen tarpeeseen ja järjestämistapaan. Palvelujen tarve kasvukeskusalueilla lisääntyy, kun taas palvelujen turvaaminen väestökatoalueilla vaikeutuu.

Ikääntyneille ihmisille tyypilliset onnettomuusriskit kasvavat. Tulipalojen ja myös tuhopolttojen määrä on ollut kasvussa. Myös luonnononnettomuuksien kuten myrskyjen ja metsäpalojen riskin arvioidaan kasvavan.

Tietoyhteiskunnalle tyypillinen riippuvuus tietoteknisistä ja muista laajoista verkostoista lisää yhteiskunnan haavoittuvuutta. Toisaalta kehittyvä tekniikka antaa myös uusia mahdollisuuksia riskien hallintaan.

Palokuntien tehtävämäärät ovat viime vuosina kasvaneet ja tämä kehitys jatkunee. Kyse on osin tehtäväkentän laajenemisesta erityisesti lääkinnällisen pelastustoimen tehtävissä (ensivastetehtävät). Myös kynnys avun pyytämiseen palokunnalta on madaltunut.

Eläköitymisestä johtuva henkilöstön lisääntyvä poistuminen työelämästä vaikuttaa lähivuosina myös pelastustoimeen ja aiheuttaa paineita erityisesti koulutetun henkilöstön saatavuuteen. Kohonneen eläkeiän vaikutukset alkavat näkyä myös henkilöstön työkyvyssä.

Tulostavoitteet vuodelle 2004

Talousarviotavoitteet

Lääninhallitus tukee kuntia pelastustoimen alueelliseen järjestelmään siirtymisessä, valvoo pelastustoimen palvelujen saatavuutta uusilla alueilla sekä ohjaa palvelutasopäätösten laatimista pelastustoimen alueilla. Erityisesti huomiota kiinnitetään voimavarojen riittävään kohdentumiseen onnettomuuksien ehkäisyyn.

Lääninhallitus edistää aluehallinnon viranomaisten välistä yhteistyötä pelastustoimessa, ohjaa ja tukee kuntien poikkeusoloihin varautumista sekä huolehtii pelastustoimen riskialueiden mukaisten toimintavalmiusaikojen seurannasta ja arvioinnista lääninalueella. Lääninhallitus osallistuu pelastustoiminnan ja väestönsuojelun johtamisjärjestelmien tarkistamiseen läänin alueella.

Suunnittelukauden painopistealueet

Turvallisuuskulttuuria edistetään yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa siten, että turvallisuus otetaan huomioon luonnollisena osana yhteiskunnan toimintatapoja.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyä kehitetään sisäisen turvallisuuden ohjelman osana laadittavan toimintaohjelman mukaisesti korostamalla yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden vastuuta.

Pelastustoimen palvelut järjestetään kolmella kuntien yhteistoiminnassa ylläpitämällä alueella vuoden 2004 alusta lähtien. Edistetään uudistuksen tavoitteiden toteutumista ja seurataan uuden järjestelmän vaikutuksia.

Väestönsuojelua kehitetään turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten pohjalta. Kehittämisen kohteena ovat erityisesti hälytys-, johtamis- ja tietoliikennejärjestelmät.

3.5. Liikenneosasto

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset sekä avaintulokset

Henkilöautomäärän kasvu on viime aikoina ollut nopeaa ja sitä on nopeuttanut ajoneuvoverotuksen keventyminen. Joukkoliikenteen kysynnän kehitys on ollut epäedullista ja toimialan kehitysnäkymiä varjostaa joukkoliikennemäärärahojen supistamisuhka. Joukkoliikennemäärärahan pienenemiseen liikenneosastolla varaudutaan tekemällä selvitys läänin ostoliikenteen vaikuttavuudesta.

Maaseudulla väestötappiot ovat merkinneet joukkoliikenteen kysyntäpohjan ohentumista. Lipputuloperusteisen joukkoliikenteen toimintaedellytykset ovat entisestään heikentyneet, vaikka joukkoliikenteen kysyntää on lisätty matkustamista tukemalla varsinkin seutulippujärjestelmän kautta. Kuntien ja lääninhallituksen liikennepalvelujen ostojen merkitys joukkoliikennepalvelujen turvaajana lisääntyy lipputuloperusteisen vuorotarjonnan vähentyessä. Palvelutarjonta kehittyy ostoliikenteen ohella kutsuohjatun ja kuljetuksia yhdistelevän joukkoliikenteen suuntaan.

Joukkoliikennemäärärahan pienentyessä myös lipputuet tulevat kriittisen arvioinnin kohteeksi, samoin kaupunkien paikallisliikenteen ostot.

Seutuyhteistyökokeilut eivät toistaiseksi ole vaikuttaneet liikenneosaston tehtäväkenttään, mutta niiden laajetessa yhteistyö läänin ja seutukuntien kesken syvenee.

EU:n palveluvelvoiteasetusta ollaan uudistamassa ns. palvelusopimusasetukseksi ja on todennäköistä, että uudistus toteutuu suunnitelmakaudella. Uudistuksen sisällöstä ei ole vielä yksimielisyyttä. Uudistus voi toteutuessaan edellyttää henkilöliikennelain muutoksia.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus joukkoliikenteen hankinnoista tuo muutospaineita liikenneosaston tehtävien organisointiin. Siinä esitettiin, että ”lääninhallitusten liikenneosastojen tulisi varmistaa, että päätöksenteon objektiivisuus toteutuu liikenneosastojen joukkoliikenneyksiköissä mahdollisista samojen henkilöiden eri roolien päällekkäisyyksistä huolimatta”.

Varsinkin ostoliikenteessä tehostetaan ostoliikenteen ehtojen noudattamista tarkastustoimintaa tehostamalla.

Lentoliikenteen ylläpitäminen voi tuoda lisätehtäviä liikenneosastolle. Tällä hetkellä on valmisteilla Savonlinnan ja Mikkelin lentoliikenteen kilpailuttaminen liikenne- ja viestintäministeriön toimesta. Toiminnan vakiintuessa kilpailuttamisen todennäköisesti suorittaisi lääninhallitus.

Viimeisen vuoden aikana on ajoittain esiintynyt puutetta taksilupien hakijoista haja-asutusalueella ja kirkonkylissä.

Lupia myönnettäessä tulee kiinnittää huomiota haja-asutusalueen ja kirkonkylän taksiliikenteen kokonaistarkasteluun ja käyttää ennakkoluulottomasti erilaisia liikenteenhoitomalleja. Vuonna 2004

varaudutaan myös kokeilemaan kuulusmenettelyä taksilupien hakuprosessissa.

Tavaraliikennelupien myöntämisessä säilytetään nykyinen hyvä palvelutaso nopeine käsittelyaikoineen. Sähköisen asioinnin mahdollisuuksia parannetaan.

Liikenneturvallisuustyössä painottuu entistä enemmän edellytysten luominen kuntien liikenneturvallisuustyölle. Suunnittelukauden alussa käynnistyy myös valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman uudistaminen.

Läänin liikenneturvallisuusryhmien kokoonpano uudistetaan vuoden 2004 alussa. Siinä yhteydessä tarkistetaan uusien sidosryhmien mukaantulo läänin liikenneturvallisuustyöhön.

Seuranta, lääninhallituksessa harjoitettu peruspalveluiden arviointi sekä laatutyö on nivottu osaksi liikenneosaston ydinprosessien yhteydessä tehtävää työtä.

Talousarviotavoitteet 2004

Maaseudulla tavoitteena on turvata julkisen liikenteen palvelut ja kaupunkiseuduilla kasvattaa joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen markkinaosuutta.

Tavoitteiden saavuttamiseksi lääninhallitukset avustavat ja aktiivisesti osallistuvat yhdessä kuntien kanssa joukkoliikenteen alueellisten palvelusotavoitteiden määrittämiseen, avustavat kuntia henkilökuljetusten yhdistelyssä sekä palvelulinjojen ja kutsujoukkoliikenteiden käynnistämässä, ostavat tarpeelliseksi arvioitua peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla hoidettavaa alueellista runkoliikennettä mukaan lukien kaukoliikenteen liityntäyhteydet, alentavat yhdessä kuntien kanssa seutu- ja työmatkalippujen hintoja sekä toteuttavat liikenne- ja viestintäministeriön esteettömyysstrategiassa niille osoitettuja toimenpiteitä. Lisäksi lääninhallitukset osallistuvat liikennejärjestelmien suunnittelutyöhön joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytysten parantamiseksi.

Lääninhallitukset koordinoivat liikenneturvallisuustyötä alueillaan. Lääninhallitukset tukevat ja aktivoivat kuntien liikenneturvallisuustyötä sekä tehostavat läänien liikenneturvallisuussuunnitelmien toteutusta. Tarvittaessa suunnitelmia ajantasaistetaan. Lääninhallitukset seuraavat myös valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman ja liikenneturvallisuutta koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen toteutumista alueillaan ja raportoivat siitä liikenne- ja viestintäministeriölle.

3.6. Kilpailu- ja kuluttajaosasto

Toimintaympäristön muutokset

Kilpailuasiat

Useille elinkeinotoiminnan aloille on tyypillistä nopea teknologinen kehitys. Se muuttaa jatkuvasti paitsi markkinoilla olevien tuotteiden ja palvelujen luonnetta ja tuotantotapaa myös niiden myyntiin ja toimituksiin liittyviä kauppatapoja. Markkinoilla on lisäksi yksittäisten hyödykkeiden asemesta tarjolla yhä enemmän useita eri komponentteja sisältäviä tuote- ja palvelukokonaisuuksia.

Suuntaus kohti suuria, ylikansallisia yrityksiä ja yhteistyöjärjestelyjä jatkunee. Lisää ulkomaisia yrityksiä etabloituu Suomen markkinoille ja niiden merkitys markkinoilla kasvaa. Tämän ohella pienten, kansallisten yritysten kyky palvella ulkomaisia, hyvinkin kaukaisia asiakkaita kehittyy koko ajan informaatioteknologisten ja logististen innovaatioiden ansiosta. Yhä merkittävämpi osa suomalaisten yritysten liikevaihdosta kertyy ulkomailta.

Suunnittelukaudelle ajoittuva EU:n itälaajeneminen lisää kilpailupainetta etenkin elintarvike-, rakennus- ja muilla perinteisillä teollisuustoimialoilla. Näillä toimialoilla on keskimääräistä suurempi paino Itä-Suomessa.

Kilpailuviranomaisten työssä markkinamuutokset lisäävät haasteita relevanttien markkinoiden määrittelyssä. Kilpailunrajoitukset ovat yhä useammin luonteeltaan kansainvälisiä ja niiden selvittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä eri maiden kilpailuviranomaisten kesken. Verkostoituminen paitsi lisää on myös omiaan vähentämään yritysten keskinäistä kilpailua ja aikaansaa yhä laaja-alaisempia ja vaikeammin analysoitavia kilpailunrajoituksia.

Julkisella sektorilla hyvinvointipalveluja tuotetaan entistä laajemmin käyttämällä hyväksi markkinoita ja kilpailua joko täysin avoimilla markkinoilla tai ainakin julkisen sektorin sisään luoduilla kvasimarkkinoilla.

Merkittävin kilpailuviranomaisten toimintaan vaikuttava institutionaalinen muutos on EY:n kilpailusääntöjen uudistus, joka tulee voimaan 1.5.2004. Sen keskeisenä tavoitteena on EY:n kilpailusääntöjen soveltamisen hajauttaminen myös kansallisille viranomaisille. Komission ja Suomen kilpailuviranomaisten välinen toimivaltajakoko muuttuu ja EY:n kilpailusääntöjen soveltaminen lisääntyy. Kilpailuviraston käsittelyyn tulevien tapausten määrä kasvaa, mikä puolestaan lisää kilpailuviraston toimeksiantoja lääninhallituksille.

Kuluttaja-asiat

Tieto, tavarat, palvelut, pääoma ja ihmiset kulkevat vapaasti maasta toiseen. Tuottajien ja tuotteiden sekä toimitustapojen ja maksujärjestelmien valinnanvara lisääntyy. Samalla ylikansallisten yhtiöiden merkitys kasvaa, kun toiminta kilpailun myötä keskittyy. Keinot osallistua kulutushyödykemarkkinoita koskevaan päätöksentekoon vaikeutuvat. Tuotanto etäännyttävä kuluttajista ja rationaalinen päätöksenteko edellyttää informaatiota monesta vaikeaselkoisesta asiasta, eivätkä ostopäätösten seuraukset ole vaivatta ennakoitavissa. Myöskään riskien arviointi ei ole aina kuluttajan hallittavissa. Sähköinen kaupankäynti ja uuteen teknologiaan perustuva tuotekehitys voivat lisätä riskejä.

Kuluttaja- ja kilpailupolitiikan vuorovaikutus lisääntyy. Molemmat tähtäävät markkinoiden toimivuuden varmistamiseen. Kilpailun lisääntyessä pyritään turvaamaan markkinoiden läpinäkyvyys ja kuluttajien todelliset vaikutusmahdollisuudet. Välttämättömyyspalvelut pyritään takaamaan. Jotta kilpailusta saatavat edut siirtyisivät kuluttajille, hinnoittelun on oltava läpinäkyvää ja sopimusehtojen selkeitä.

Kansainvälinen mainonta ja kaupallinen viestintä lisääntyvät uusissa viestimissä. Interaktiivinen markkinointi ja muut mainonnan uudet keinot synnyttävät tarvetta kehittää yhteisiä pelisääntöjä, jotta kuluttajilla olisi esimerkiksi aito mahdollisuus välttyä mainonnalta niin halutessaan. Tavaroiden kestoikä ja elinkaari lyhenevät. Uudet tuotteet pyritään saamaan markkinoille yhä nopeammin. Lisäksi tavaroiden valmistuskustannuksia pyritään jatkuvasti alentamaan. Tämä johtaa siihen, että tuotteiden testaamiseen ja viimeistelyyn jää aikaisempaa vähemmän aikaa. Kuluttajat joutuvat yhä useammin toimimaan vasten tahtoaan testaajina ja tuotekehittäjinä.

Kokonaiskulutus jakautuu kansalaisten kesken epätasaisesti ja kotitalouksien väliset erot taloudellisissa edellytyksissä ja toimintatavoissa kasvavat. Kuluttajien tietojen ja taitojen erilaistuessa heidän mahdollisuutensa toimia monimutkaistuvilla markkinoilla vaihtelevat. Kulutuspäätösten aikajänne lyhenee ja päätöksiä ohjaavat ristikkäiset arvot. Kulutuksesta haetaan kuitenkin edelleen järkeviin valintoihin pyrkien elämyksellistä mielihyvää ja sopusointua ympäristön, yhteisön ja kulttuurin arvojen kanssa. Elämäntavat yksilöllistyvät ja eriytyvät edelleen. Ikääntyvien ihmisten kulutustottumukset muuttuvat aikaisempaa vaativammiksi.

Luotto välttämättömyyspalveluna nousee suunnittelukautena erityisesti esille. Ylivelkaantumisen vähentämiseen kiinnitetään edelleen huomiota mm. vuoden 2004 loppuun saakka jatkuvalla velkasovinto-ohjelmalla. Ylivelkaantuminen näyttää olevan pysyvä ongelma. Sen ehkäisemiseksi talousneuvonta on tarpeen.

Itä-Suomen lääni on harvaan asuttua muuttotappioaluetta. Muuttoliike on vähenemässä, mutta se jatkunee kuitenkin edelleen. Palvelurakenne muuttuu ostovoimaisten kuluttajien tarpeiden mukaisesti entistä keskittyneemmäksi. Vähemmän ostovoimaisilla ja etäällä keskuksista asuvilla kuluttajilla saattaa olla ongelmia palvelujen saavutettavuudessa. Tämä koskee mm. päivittäistavarakaupan, postin ja pankkipalveluja, jotka kuuluvat tärkeimpiin peruspalveluihin.

Uusi kuluttajapoliittinen ohjelma ohjaa kuluttajaviranomaisten toimintaa suunnittelukaudella.

Tulostavoitteet vuodelle 2004

Talousarviotavoitteet

Peruspalvelujen arviointi

Lääninhallitukset seuraavat peruspalvelujen tarjontaa ja tarvetta läänin alueella. Ne arvioivat palveluverkkojen riittävyyttä sekä yleisesti palvelujen saatavuutta sekä palvelujen ja markkinoiden toimivuutta.

Kilpailuasiat

Lääninhallitukset selvittävät etenkin paikallisesti ja alueellisesti vaikuttavia kilpailunrajoituksia. Lääninhallitukset osallistuvat Kilpailuviraston kartellitutkimuksiin ja -tarkastuksiin ja muihin laajojen kilpailunrajoitusten selvittämiseen sekä tarkastuksiin yhdessä Kilpailuviraston kanssa. Ne osallistuvat viraston kilpailunedistämistehtäviin. Tavoitteena on, että markkinoilla toimivat ja markkinoiden toimintaan vaikuttavat tahot tuntevat kilpailusäännöt ja niiden merkityksen ja sitoutuvat omissa toimissaan ja ratkaisuisaan edistämään toimivaa kilpailua.

Kuluttaja-asiat

Kuluttajien hintatietoisuuden tueksi tehdään hintavertailuja ja varmistetaan kuluttajien tiedonsaanti niistä sekä tehdään valtakunnallisia valvontakampanjoita kuluttajapoliittisen ohjelman toteuttamiseksi. Huolehditaan talous- ja velkaneuvonnan alueellisesta saatavuudesta, tuetaan kuntia/palvelun tuottajia neuvonnan järjestämisessä sekä seurataan laadun ja määrän kehittymistä läänin alueella.

Muut tulostavoitteet

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut kuluttaja- ja kilpailupolitiikalle vuodelle 2004 mm. seuraavat tavoitteet, jotka ohjaavat osaston toimintaa lääninhallitusta koskevan yleisen tavoiteasettelun ohella vaikuttamalla tehtävien painotukseen ja konkreettisiin toimeksiantoihin.

Kuluttaja- ja kilpailupolitiikalla parannetaan markkinoiden toimintaa. Toimivilla markkinoilla tuotteet ja palvelut ovat laadukkaita ja edullisia. Esteetön ja tasapuolinen markkinoille pääsy on keskeinen edellytys kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan harjoittamiselle. Hyvin toimivat markkinat kannustavat yrityksiä innovaatioihin, panostamaan uusille, kuluttajien tarpeet huomioon ottaville liiketoiminta-aloille sekä kehittämään aiempaa joustavampia toimintatapoja. Toimivilla markkinoilla on myös kuluttajien turvallisuus varmistettu, ja osaavat ja aktiiviset kuluttajat voivat tehdä hankintapäätökset luottavaisesti. Talouden globalisaatio ja verkottuminen, viestintä- sekä muun teknologian kehittyminen ja julkisen sektorin monet rakenteelliset muutokset tuovat kuluttaja- ja kilpailupolitiikalle uusia haasteita.

Kuluttajat tarvitsevat ostopäätösten perustaksi monipuolista markkinainformaatiota. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten asemaan hyödykemarkkinoilla, kuluttajien asemaan palvelujen käyttäjinä sekä palvelujen turvallisuuteen. Velkaneuvonnan toimivuutta ja ennaltaehkäisevää talousneuvontaa seurataan ja kehitetään.

Kuluttajapolitiikkaa toteutetaan uuden kuluttajapoliittisen ohjelman mukaisesti ja sen toteutuminen varmistetaan. Kuluttajien asemaa yhteiskunnassa ja markkinoilla vahvistetaan. Kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä ristiriitoja ehkäistään ja ratkaistaan. Kuluttajien tarvitsemien neuvontapalvelujen saatavuus varmistetaan. Kilpailupolitiikalla varmistetaan markkinoiden toimivuus ja kilpailun hyötyjen siirtyminen myös asiakkaille ja kuluttajille.

Kuluttaja- ja kilpailupolitiikan tavoitteet palvelevat myös läänin elinkeinoelämän kehittämistä. Kilpailukyky politiikan ja samalla alueen kehittämisen näkökulmasta lääninhallitus huolehtii alueellisena kilpailuviranomaisena siitä, että kilpailua on riittävästi, ja alueellisena kuluttajaviranomaisena siitä, että kysyntä on vaativaa. Väestön tarvitsemien peruspalvelujen arvioinnilla lääninhallitus tukee peruspalveluihin kuuluvien kulutushyödykkeiden yhdenvertaista ja hyvää saavutettavuutta läänissä.

Tulossopimuksissa Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston kanssa sovitaan erikseen näiden sekä mahdollisten lääninhallituksen omien tulostavoitteiden toteuttamisesta.

Avaintulos vuosina 2004 - 2008

Markkinoiden toimivuutta ja elinkeinoelämää edistetään läänissä turvaamalla terve ja toimiva taloudellinen kilpailu sekä kuluttajien vahva markkina-asema, kysynnän vaativuus ja peruspalveluihin kuuluvien kulutushyödykkeiden saavutettavuus.

Osastolle kuuluvien tehtävien hoidossa edellytetään henkilökohtaisen vastuun ottamista työstä ja työhyvinvoinnista. Tehtävien hankkeistusta, hankesuunnittelua ja raportointia sekä työprosesseja ja työtä kuvaavia mittareita kehitetään. Tuottavuutta ja taloudellisuutta pyritään parantamaan tieto- ja tietoliikennetekniikkaa hyväksi käyttämällä. Työajan seurannalla varmistetaan työajan tehokas ja tuloksellinen käyttö.

3.7. Oikeushallinto-osasto

Toimintaympäristön muutokset

Ulosottolain kokonaisuudistuksen toinen vaihe toimeenpannaan ja uusi ulosoton tietojärjestelmä otetaan käyttöön 1.3.2004. Uudistuksen tavoitteena on ulosoton pitkäkestoisuuden haittojen vähentäminen, velalliskohtainen asioiden hoito ja valtakunnallinen ulosottorekisteri, sähköisen asioinnin lisääminen ja ulosottomenettelyn muuttuminen joustavammaksi ja edullisemmaksi. Lääninhallituksen ohjaus- ja valvontatehtävien suorittamiseksi lääninhallituksen asianomaiset virkamiehet saavat käsitellä ulosottorekisterin rekisteritietoja.

Uudistuksen kolmanteen vaiheeseen liittyvä lakiesitys, joka sisältää ulosmittausta koskevat säännökset sekä myynti- ja tilityssäännökset annettaneen eduskunnalle vuoden 2004 aikana. Suunnittelukauden aikana

tullaan uudistamaan myös paikallisia ulosottoviranomaisia koskeva lainsäädäntö.

Ulosoton organisaatiota kehitetään muodostamalla yhteistoiminnan kautta suurempia yksiköitä. Yhteistoimintajärjestelyt aloitetaan vuoden 2004 aikana ja saatetaan loppuun 2006 mennessä. Tämän ja uuden tietojärjestelmän johdosta ulosoton henkilöstöä ja tehtäviä kohdennetaan uudelleen ja osaamistasoa parannetaan erityisesti vaativien perintätehtävien osalta.

Painopistealueet

Oikeushallinto-osasto vastaa kihlakunnan ulosottovirastojen ja kihlakunnan ulosotto-osastojen toiminnan ohjauksesta muun muassa huolehtimalla ulosottopiirien tarkastamisesta ja kouluttamisesta sekä tulosohjauksesta.

Painopistealueet ovat maaliskuussa 2004 voimaan tulevan ulosottolain kokonaisuudistuksen ja käyttöön otettavan uuden tietojärjestelmän edellyttämän sekä toteutettavan toiminnan muutoksen varmistamiseen liittyvän koulutuksen järjestäminen läänin ulosottopiirien henkilöstölle ja tarkastustoiminnan ja tulokellisuuden arvioinnin kehittäminen sekä ulosottopiirien yhteistoiminta-alueiden muodostaminen.

Lääninhallitus toteuttaa yhdessä Joensuun yliopiston oikeustieteiden laitoksen kanssa aloittaman ulosoton rekrytointitarpeita palvelevan hallintotieteiden kandidaatin tai maisterin tutkinnon sisällön kehittämistä ja tutkintoon sisältyvän käytännönharjoittelun.

Tulostavoitteet 2004

Ulosottohenkilöstön ulosottolainsäädännön muutosta koskeva koulutus toteutetaan niin, että ulosottohenkilöstö pystyy toimimaan uuden lainsäädännön mukaisesti ja käyttämään ulosoton tietojärjestelmää.

Valmistellaan yhteistoiminta-alueiden muodostaminen vuonna 2004 Pohjois-Karjalan alueelle ja Kuopion - Varkauden alueelle.

Laaditaan Joensuun yliopiston oikeustieteidenlaitoksen kanssa harjoitteluohjelma ja koulutetaan harjoittelusta vastaavat henkilöt huolehtimaan käytännön harjoittelun toteuttamisesta.

Ulosottovirastojen ja ulosotto-osastojen kirjanpidon ja rahaliikenteen tarkastukset suoritetaan laadullisesti ja määrällisesti ulosottopiirien revisiotarkastuksen kehittämistä koskevassa hankkeessa esitetyn mukaisesti erikseen laaditun tarkastussuunnitelman perusteella, erityisesti kiinnitetään huomiota sisäisen valvonnan toimivuuteen. Tarkastukset toteutetaan yhtenäisesti Etelä-Suomen, Lapin ja Itä-Suomen lääneissä.

Toiminnalliset tarkastukset suunnataan ulosoton uudistuksen aiheuttamiin toiminnan muutoksiin ja uudistuksen vaikutuksiin organisaatiossa.

Ulosottopiirien tuloksellisuutta arvioidaan kiinnittämällä erityistä huomiota laadullisten tavoitteiden toteutumiseen.

Valtion edunvalvonnassa kehitetään erityisosaamista vahingonkorvausoikeudenkäynneissä. Valtion vahingonkorvausvastuuta koskeissa asioissa edistetään mahdollisuuksien mukaan sovintoja.

3.8. Yhteiset palvelut (hallinto)

Toimintaympäristön muutokset

Hallitusohjelman mukaan jatketaan valtion keskushallinnon uudistamista alueellistamalla ja delegoimalla tehtäviä keskushallinnosta olemassa olevaan alue- ja paikallishallintoon. Myös JOPA-hankkeen ja siihen liittyvien erillishankkeiden pohjalta laadittavat suunnitelmat tehtävien delegoinnista parantavat hallinnon palvelujen saatavuutta ja laatua sekä lisäävät hallinnon läheisyyttä ja joustavuutta. Erityisesti tukipalvelutehtävien alueellistamisen ja keskittämisen johdosta on lääninhallituksen varauduttava asiantuntemuksen lisäämiseen, erikoistumiseen ja tehtäväjärjestelyihin.

Lääninhallitukset erikoistuvat hoitamaan keskitetysti eri tehtäväkokonaisuuksia ja tätä varten on eduksi määritellä hallinnon vahvuudet, mahdollisuudet sekä kehittämistarpeet.

Lääninhallituksen on kyettävä hallitsemaan henkilöstönsä ikääntymisen vaikutuksia lähivuosina sekä löydettävä keinoja tasapainottaa työyhteisön ikärakennetta siirtää osaamista ikääntyviltä henkilöiltä nuorille työntekijöille. Lääninhallituksella on oltava oikein mitoitettu, osaava ja sitoutunut henkilöstö.

Tietotekninen käyttöympäristö uudistuu. Käyttöjärjestelmät vaihtuvat ja työkaluohjelmista otetaan uudet versiot käyttöön. Sovelluksia uusitaan.

Sähköinen asiointi yleistyy mm. laitteiden ja sovellusten käyttäjäystävällisyyden parantuessa sekä tietoliikenneyhteyksien kehittyessä. Virkamiehen asiointikortti otetaan käyttöön. Langaton tietoliikenne yleistyy. Mobiiliviestimet ja kevyet kannettavat lisääntyvät ja ovat lähitulevaisuudessa yleisimmin käytettäviä internet-päätelaitteita. Etäkäyttömahdollisuudet kehittyvät.

Tietoturva- ja muut uhat kasvavat edelleen.

Avoimen lähdekoodin järjestelmät korvaavat nykyisiä järjestelmiä.

Tulostavoitteet vuodelle 2004

Talousarviotavoitteet

Lääninhallitusten verkkoasiointia kehitetään yhteisesti laaditun verkkopalvelustrategian mukaisesti. Lääninhallitukset laativat vuoteen 2010

ulottuvan lääninhallituksen strategia-asiakirjan yhteisesti sovitun tarkastelukehikon mukaisesti.

Yleishallinnolliset tulostavoitteet

Alueellisen kehityksen edistäminen toimijoiden yhteistyötä kehittämällä

Pohjois-Karjalassa on pilotoitu alueellista verkkopalveluhanketta ja siitä saatuja kokemuksia on alustavasti arvioitu ja hyödynnetty myös muissa lääneissä.

Lääninhallitusten johdolla on laadittu alueelliset poikkeusolojen varautumissuunnitelmat.

Palvelujen ja asioinnin turvaaminen

Peruspalvelujen arviointia on kehitetty lääninhallituskohtaisesti sovittavin, vuoden 2002 arviointiraportin arviointiin perustuvien toimenpitein. Henkilöstön arviointivalmiuksia on parannettu koulutustilaisuuksia järjestämällä. Raporttien riittävään yhtenäisyyteen on kiinnitetty huomiota.

Lääninhallituksen verkkoasiointia on kehitetty yhteisesti laaditun verkkopalvelustrategian mukaisesti.

Lääninhallitukset ovat laatineet vuoteen 2010 ulottuvan lääninhallituksen strategia-asiakirjan yhteisesti sovitun tarkastelukehikon mukaisesti.

Hallinnon ohjattavuuden parantaminen

Lääninhallitusten ja maistraattien strategiatyötä on tehty yhteisen konseptin mukaisesti.

Tulosohjauksetjua on vahvistettu siten, että ohjaavilta keskusviranomaisilta on saatu entistä yhtenäisemmässä muodossa oleva tulossuunnitteluaineisto. Maistraattien ja kihlakunnanvirastojen suhteen on tulostavoitteista sopiminen ollut entistä yksilöllisempää.

Lääninhallitusten seurantajärjestelmiä on kehitetty nykyistä yhtenäisemmän mallin mukaan, lähinnä työryhmäraportin SM 7/99 periaatteiden mukaisesti.

Tukipalvelujen tehokas tuottaminen

Sisäasiainministeriön hallinnonalan tukipalvelujen järjestämistä koskevia suunnitelmia on aktiivisesti seurattu ja tarjottu lääninhallitusten palveluja soveliaisiin kohteisiin.

Lääninhallitusten keskinäistä hallinto- ja asiantuntijapalveluiden erikoistumista on jatkettu.

Muut tulostavoitteet

Lääninhallituksen strategiatyöhön kytketään kevään aikana käynnistynyt Kaiku- työhyvinvointihanke ja lääninhallituksen laatutyö.

Työhyvinvointi vakiinnutetaan osaksi lääninhallituksen normaalia toimintaa. Johtamista ja esimiestyötä kehitetään vuorovaikutteiseksi, tukea ja palautetta antavaksi, oikeudenmukaiseksi ja muutenkin työhyvinvointia edistäväksi.

Kokeneiden, ikääntyvien ja ikääntyneiden virkamiesten osaamista hyödynnetään ja ikäsidonnaiset tekijät otetaan huomioon nykyistä paremmin.

Työtehtäviä, työn tekemistä ja työprosesseja muokataan työntekijän voimavaroja paremmin vastaavaksi.

Lääninhallitus on käynnistänyt Valtiokonttorin Kaiku-työhyvinvointiohjelmaan liittyvän työhyvinvointihankkeen ”Työn ilo – elämän laatu”. Hankkeen avulla työhyvinvointitoiminta vakiinnutetaan osaksi lääninhallituksen johtamista ja arkea sekä parannetaan työhyvinvointitoimintaa sisällöllisesti.

Kaiku-työhyvinvointiohjelmaan liittyen koko henkilöstölle annetaan työhyvinvointi – ja ikäohjelmakoulutusta. Laatutyössä koulutus ja valmennus kohdistetaan erityisesti prosessien kehittämiseen. Koko henkilöstön viestintä- ja vuorovaikutustaitoja parannetaan koulutuksella ja tuetaan siten kehityskeskustelujen käymistä ja työyhteisön kehittämistä muutenkin. Kehityskeskustelujen käymistä tuetaan prosessia ja sisältöä koskevalla etukäteisohjauksella, raportointivelvoitteella ja vuosittaisella kehityskeskustelujen palautetilaisuuksilla. Ohjausta tarkennetaan saadun palautteen perusteella.

Toteutetaan uuden henkilöstön valtionhallintoon perehdyttävä ohjelma sekä järjestetään toimiva perehdyttämiskäytäntö ja perehdyttäjien valmennus.

Viestintä - ja kehittämissyksikön henkilöstön osaamiskartoitus viedään loppuun kevään 2004 aikana. Osastot ja yksiköt päättävät omien osaamiskartoitustensa tekemisestä. Viestintä- ja kehittämissyksikössä osaamiskartoituksen tekemisestä saatuja kokemuksia käytetään hyväksi ja tehdään yhteistyötä muiden läänien kanssa prosessin kehittämiseksi.

Henkilöstön ammattitaidon ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi sekä hallinnon erityisosaamisen turvaamiseksi järjestetään koko virastolle tai erityisryhmille yleishallinnollista koulutusta. Osastot ja yksiköt vastaavat oman hallinnonalansa erityisosaamisesta.

Viestinnällisten toimenpiteiden yhtenäistämällä viestintäsuunnitelmassa hyväksytyjen linjausten mukaisesti lisätään lääninhallituksen näkyvyyttä. Osastojen ja koko lääninhallituksen vuosittaiset tiedotustapahtumat kootaan yhtenäiseksi ohjelmaksi.

Lääninhallituksen näkyvyyttä tehostetaan tekemällä vuosijulkaisu, joka ilmestyy 1.9. ja järjestämällä vuosipäivätillaisuudet Mikkelissä, Kuopiossa ja Joensuussa.

Lääninhallinnon perustamisesta Suomeen tulee 370 vuotta. Viestinnässä tämä otetaan huomioon.

Verkkopalvelujen käyttöönottoa edistetään lääninhallituksessa ja alaisessa hallinnossa. Lääninhallitusten yhtenäistetyt lomakkeet ohjeineen otetaan käyttöön ja ne viedään www.lomake.fi lomakepalveluun. Valmiuksia sähköisen lomakkeen täyttöön ja vastaanottoon edistetään.

Lääninhallituksen intranet-järjestelmää kehitetään sisäisen viestinnän välineenä yhteistyössä muiden lääninhallitusten ja sisäasiainministeriön kanssa.

Alueellista kehitystä parannetaan toimijoiden yhteistyöllä. Järjestetään yhteistyötapaamisia alueviranomaisten kesken ja yhteispalveluhankkeita edistetään viranomaisten yhteistyötä parantamalla.

Palveluja ja asiointia turvataan. Peruspalvelujen arviointia kehitetään edelleen ja siinä pyritään esittämään entistä enemmän.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla on käynnissä työasemien ja palvelimien osalta käyttöjärjestelmien versionvaihtotyö. Itä-Suomen lääninhallitus vastaa MS-versionvaihtotyön etenemisestä lääninhallitusten osalta. Itä-Suomen lääninhallitus toteuttaa versionvaihdon vuoden 2004 aikana.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla testataan ja otetaan virkamiehen asiointikortti käyttöön vuosien 2004 – 2005 aikana. Vuoden 2004 aikana Itä-Suomen lääninhallituksessa testataan asiointikorttia etätyö- ja etäyhteysratkaisuihin.

Työasemien ja muun atk-laitteiston osalta selvitetään hankinnan vaihtoehtona vuokraamista (leasing). Ratkaisua testataan koko sisäasiainministeriön hallinnonalan pilottina.

Uusia tietoturvallisia etäyhteysratkaisuja testataan ja otetaan käyttöön.

Lääninhallituksen Intranet uudistetaan yhteistyössä sisäasiainministeriön ja muiden lääninhallitusten kanssa.

Läänien vaihdeverkkoa kehitetään. Mikkelin, Kuopion ja Joensuun Meridian -puhelinvaihteet päivitetään. Videoneuvottelujärjestelmän uudistamista ja VoIP-puhelujen käyttöönottoa selvitetään.

Avoimen lähdekoodin järjestelmien (Linux, Open Office) testaamista osana tietojärjestelmien kehittämistyötä jatketaan.

Suoritetaan tietoturvallisuuden uhka- ja riskikartoitus. Lääninhallituksen henkilöstölle järjestetään tietoturvallisuuskoulutusta.

Lääninhallitus valmistautuu maistraattien uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoon ja jatkaa kihlakunnanvirastojen yhteisen henkilöstön uuden palkkausjärjestelmän kehittämistä.

4. Kansainvälinen toiminta

Toimintaympäristön muutokset

EU:n laajentuminen lisää Baltian maiden yhteyksiä. Kansainvälisten verkostojen laajentuminen on lisännyt lääniin tulevien vierailujen ja tutustumisten määrää mm. Venäjältä ja muista maista. Kaukaisempien alueiden mukaantulo on lisännyt selvitys- ja tietotarvetta. Kiina-yhteistyö on aloitettu.

Tulostavoitteet 2004

Lääninhallitus rakentaa yhteistyötä toisiin toimijoihin verkottaen kansainvälisiä toimijoita toimialoillaan sekä osallistuu eri hallinnonalojen kansainvälisten projektien valmisteluun lähialueella lähinnä Luoteis-Venäjän (Karjalan, Pietarin alue) ja Baltian alueella.

Itä-Suomen lähialueosaamista kehitetään painottaen Suomen asemaa Pohjoisen Ulottuvuuden konkretisoijana lähialueilla. (Kaakkois-Suomen Interreg sekä EU:n laajentumisalue).

Yhteyksien luomiseen EU:n laajentumisalueelle ja Venäjän lähialueen verkottamiseen osallistutaan aktiivisesti länsimaiden kanssa sekä välitetään tietoa lääninhallitukseen ja muille sidosryhmille.

Lääninhallitus käyttää asiantuntijaosaamistaan (koulutus, kulttuuri, sosiaali- ja terveydenhuolto, turvallisuus, yhteiskunnallinen ja hallinnon kehittäminen sekä elinkeinoelämän toimintaympäristön kehittäminen) sidosryhmien toimijoiden tukena.

Lääninhallitus organisoii Suomi-Venäjä kulttuurifoorumiin kulttuuri- ja matkailutoimijoita. Osallistutaan Matkailun Venäjä-foorumien asiantuntijatyöhön ja sosiaali- sekä terveysalan hankkeiden valmisteluun ja verkottamiseen.

Tietopalvelua sekä konsultointia tehostetaan ja jatketaan Venäjä-toiminnoissa ja lähialuetoiminnoissa.

Suunnittelukauden painopistealueet

Painopistealueina ovat Luoteis-Venäjä sekä Pietari ja EU:n laajentumisalueet, osallistuminen kehittämishankkeisiin ja koulutukseen sekä niihin liittyvä yhteistyö. Kulttuuri- ja matkailuyhteistyö, sosiaali- ja terveydenhuollon

hankkeet sekä tiedonvälitys kaukaisempien yhteistyöalueiden kanssa korostuvat.

Kansainvälisen toiminnan lisääntyttä laaditaan kansainvälisen toiminnan painopisteet lääninhallitukselle. Tapahtumakalenteri kansainvälisestä toiminnasta ja vierailusta nettisivuille (Intra).

5. Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tavoitteena ovat menettelyt, jotka

- varmistavat taloudenhoidon ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden
- varmistavat virastokohtaisen tilinpäätösinformaation
- tuovat tarkastustietoa viraston ohjausta ja erityisesti seurantaa varten
- edistävät hyvää hallintoa

Vuoden 2004 tarkastuskohteet

1. Ohjeen mukaisesti säännönmukaiset tarkastuskohteet
 - käteiskassat
 - talletetut varat
 - vakuudet
 - arvopaperit
 - käyttöomaisuus ja irtaimistorekisteri
 - ajopäiväkirjat
 - taidetoimikunnat
2. Tilintekijöiden ja varainhoidon vuositarkastukset
Löytötavara- ja takavarikkoasiat
3. Kihlakuntien poliisilaitosten ja maistraattien tarkastukset
4. Muut tarkastuskohteet
 - Kirjanpidon ja reskontrien tarkastus
 - Tilinpäätöksen tarkastus
 - EU-hankkeiden tarkastus (4 EAKR-hanketta, 10 ESR-hanketta) sekä järjestelmätarkastus
 - Muu ennalta arvaamaton tarkastustoiminta

6. Maistraattien kehittäminen

Liitteessä 1 on esitetty maistraattien toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudella sekä talousarviovuoden tulostavoitteet.

7. Talousarvioehdotus 2004

Itä-Suomen lääninhallituksen talousarvioehdotus 2004, arviot vuosien 2003-2008 menoista ja tuloista sekä henkilöstösuunnitelmat esitetään oheisissa

liitteissä A ja B.

8. Hankintasuunnitelmat 2004

Liitteissä C, D ja E on esitetty lääninhallituksen ne A, B ja C luokkiin luokitellut hankinnat, joista sisäasiainministeriön hankintatiimi on pyytänyt esitykset.

BUDJETTILOMAKE

Momentti 26.05.21.

Koko lääninhallitus Itä-Suomi

Käyttösuunnitelma	TAE	Ehdotus	Alustava arvio vuosille 2004-2007			
	2003 1 000 €	2004 1 000 €	2005 1 000 €	2006 1 000 €	2007 1 000 €	2008 1 000 €
Henkilöstömenot	7 850	8 400	8 540	8 660	8 780	8 910
Kiinteistömenot	1 250	1 300	1 330	1 340	1 340	1 340
vuokrat	1 119	1 155	1 185	1 195	1 195	1 195
sähkö	41	45	45	45	45	45
siivous	90	100	100	100	100	100
Muut kulutusmenot	1 600	1 404	1 400	1 400	1 400	1 400
Investoinnit	130	185	205	100	100	100
YHTEENSÄ	10 830	11 289	11 475	11 500	11 620	11 750
Nettoutettavat tulot	534	448	440	440	440	440
julkioikeudelliset	405	420	420	420	420	420
muut tulot	129	28	20	20	20	20
Nettokehys	10 296	10 841	11 035	11 060	11 180	11 310
Arvio henkilötyövuosista	203	204	204	204	204	204

Kehys v.2004
siirtyvä erä vuodelta 2003
Käytettävissä v.2004
Nettokäyttö v.2004
Yli-/alijäämä

10 340
273
10 613
10 841
-228

Nettokäyttö vuodelle 2004 arvioitu 10.841.000 € -> kehystarve 10.570.000 + UPJ:n jaksotus.**v.2004:**

- *Henkilöstömenot Laskettu yleiskorotus 1,7 %; UPJ:n jaksotusta ei huomioitu
- *Vuokrat Arvioitu kiinteistömenojen korotus 4 %
- *Atk-menot Investoinneissa huomioitu seuraavat "ylimääräiset" atk-menot
* versionvaihdosta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset (60.000 €)
* asiointikortit + kortinlukijat ohjelmistoinen (20.000 €)
- *Tulot Muissa tuloissa puhelinvaihdopalvelujen myynti muille virastoille päättyy viimeistään 1.4.2004.
Julkioikeudellisissa suoritteista STO:n lisääntyvät tulot arvioitu olevan noin 20.000 €/vuonna 2004

v.2005:

- *Henkilöstömenot Laskettu yleiskorotus 1,7 %; UPJ:n jaksotusta ei huomioitu
- *Kiinteistömenot Joensuun peruskorjaus aiheuttaa vuokrankorotusta 40.000 €/vuositasolla.
Vuonna 2005 toteutuu 6 kk puolet korotuksesta ja 6 kk koko korotus eli yhteensä 30.000 €
- Investoinnit: Joensuun peruskorjauksen yhteydessä tarvittavat kalustohankinnat, arviolta 105.000 €/v.2005.

v. 2006-2008

- *Henkilöstömenot Laskettu yleiskorotus 1,7 %; UPJ:n jaksotusta ei huomioitu

LIITE B

Lääninhallitus: Itä-Suomi

BUDJETTILOMAKE

Momentti 26.05.21

Tulot ja menot osastoittain vuonna 2004

Käyttösuunnitelma	Osastot							
	Pelastusosasto 1 000 €	Kilpailu- ja kuluttajaosasto 1 000 €	Liikenneosasto 1 000 €	Oikeushallinto- osasto 1 000 €	Sosiaali- ja terveysosasto 1 000 €	Sivistysosasto 1 000 €	Yhteiset palvelut *) 1 000 €	Yhteensä 1 000 €
Henkilöstömenot	302	546	817	320	2 275	1 735	2 405	8 400
Muut kulutusmenot	100	189	253	90	681	556	834	2 704
Investoinnit	6	13	18	6	44	39	59	185
Bruttomenot	408	748	1 088	416	3 000	2 330	3 298	11 289
Nettoutettavat tulot	3	4	185	2	241	4	9	448
julkisoikeudell.suor.	2	3	181	0	231	0	3	420
muut suoritteet	1	1	4	2	10	4	6	28
Nettomenot	406	743	903	415	2 759	2 326	3 289	10 841
Lainanhoitomaksut							100	100
Arvio henkilötyövuosista	7	14	20	7	48	43	65	204

*) Maaherran ja sisäisen tarkastuksen menot sisältyvät tänne

6. MAISTRAATTIEN KEHITTÄMINEN

Toimintaympäristön muutokset

Selvitys alueellisista toimivaltasäännöksistä mahdollistaa maistraattien eri-koistumisen ja tehtävien tasaamisen koko maan osalta.

Mahdolliset uudet rekisteröintiin liittyvät ylläpitotehtävät tuovat maistraatti-ympäristöön muutoksia ja lisätehtäviä.

Verkkoasiointi uutena toimintatapana aiheuttaa lisäkoulutusta ja tietojärjestelmien kehittämistä maistraattisektorilla.

Tietotekninen käyttöympäristö uudistuu. Työasemien käyttöjärjestelmän vaihtaminen ja asiointikortti mahdollistavat sähköisen asioinnin lisääntymisen ja toimintatapojen muutokset.

Intranetti parantaa sisäistä tiedottamista.

Tietoturva- ja muut uhat kasvavat edelleen.

Tulostavoitteet 2004

Tehostetaan maistraattien toimintaa ottaen huomioon strategiset painopisteet.

Maistraattien avustaminen henkilötilinpäätöksen laadinnassa ja käyttöön otamisessa.

Julkisen notaarin palvelujen kehittäminen työryhmän ehdotusten mukaisesti.

Virka-ajan ja -paikan ulkopuolella suoritettavien siviilivihkimisten käytännön toteuttamisen edistäminen.

Selvitys hallintoharjoittelun käyttöönotosta maistraateissa.

Tulos seurannan parantaminen laskentajärjestelmiä kehittämällä.

MATTI –työajanseurantajärjestelmän kehittämisen aloittaminen.

Osallistuminen maistraattien resurssiselvityksen jatkotoimiin.

Osallistuminen maistraattien strategiatyöhön laatimalla maistraattien henkilöstöstrategia.

Vuotuinen työtyytyväisyyskyselyn suorittaminen maistraateissa.

Koulutuksen järjestäminen yhteistyöryhmän koulutusjaoston vuotuisen suunnitelman mukaisesti.

Sihteerin tehtävät maistraattien käyttämien virkanimien uudistamistyöryhmässä.

Vähintään puolet (20) maistraatin verkkolomakkeista (lomake.fi) toteutetaan niin, että asiakas voi laittaa asiansa vireille konekielisesti verkossa (vuorovaihteinen).

Toteutetaan yhdenkirjauksen periaate Maisa – VTJ – Holle.

Selvitetään mahdollisuutta, että käräjäoikeudet voivat tehdä merkinnän ratkaisuun holhousasioiden tietojärjestelmiin.

Otetaan käyttöön virkamiehen sähköinen asiointikortti maistraateissa, joissa käytetään jOSMU –kortteja.

Toteutetaan ja käyttöön otetaan maistraattien intranet.

Selvitetään mahdollisuutta joidenkin maistraatin palvelujen käyttämiseksi ajanvaraamisesta internetverkon kautta.

Aloitetaan määrittelyt kassajärjestelmän siirrosta uuteen arkkitehtuuriympäristöön.

Maisan III-vaiheen käyttöönotto ja koulutus keväällä 2004.

Valmiussuunnitelman mallin laatiminen maistraateille.

Pohjoiskarjalaisen alueverkkohankkeen työskentelyyn osallistuminen.

Holhustoimeen liittyvät tulostavoitteet määritellään, kun on ratkaistu holhustoimen kehittämisspäällikön tehtävän hoito.